

DE HOLLE AARDE: Is er leven daarbinnen?

Ludo Noens

Hoewel moderne poolexpedities en wetenschappelijk onderzoek op geologisch, meteorologisch en geofysisch terrein op het tegendeel wijzen, denken velen tot op de dag van vandaag dat er aan de Noord- en de Zuidpool enorme cirkelvormige openingen zijn die toegang verschaffen tot een ongeëxploreerde binnenwereld vol sciencefictionachtige wonderen.

Een tijdje geleden las ik het boek *The Hollow Earth Enigma* van de Britse auteur Alec Maclellan. De man lijkt zelf ook niet afkerig te staan tegenover het idee. Maar het frequent grijpen naar zijn selectieve-waarnemingsbril heeft wel eens tot gevolg dat Maclellan over onwrikbare feiten heen kijkt, met een pijnlijke vlucht uit de bocht als resultaat.

Toch blijft zijn boek interessant, want de opvatting dat de aarde hol is en inwendig bewoond, is al zeer oud; hier krijgt men een breed overzicht van de soms vernuftige en drieste speculaties dienaangaande.

Bovendien mag een volkomen uitgeholde (of *ingeholde!*) aarde tegenwoordig dwaas lijken, het blijft meer dan waarschijnlijk dat diep onder onze voeten uitgestrekte spelonken nog ongekende zoölogische, paleontologische of archeologische raadsels insluiten.

ARCHETYPISCH IDEE

In voorchristelijke Aziatische geschriften is er al sprake van een Koning van de Wereld die in het binnenste van de aarde zou wonen en daar de oppervlaktewereld bestuurt. Deze legende leeft in onze tijd verder in de kleurrijke speculaties rond de machtige stad Agharta, ergens diep onder het Himalayagebergte. Of rond Shambhala in de Gobiwoestijn, geheim verblijfplaats van de 'Meesters' der theosofen.

Het is mogelijk dat H.P. Blavatsky's verklaringen aangaande die Onzichtbare Mahatma's beïnvloed is geweest door de publicaties van Louis Jacolliot, Franse consul in Calcutta die midden 19de eeuw een tijdje etnografisch werk verrichtte in Indië. Jacolliot ving talrijke verhalen op over de verlichte overlevenden van een oeroude beschavingscatastrofe, die hun heil hadden gezocht in het onderaardse oord *Asgartha*.

Zijn landgenoot St.-Yves d'Alveydre zou enige tijd later zelfs op het spoor komen van het *vattaniaans* – een geheime oertaal – via ene Haji Sharif, een ingewijde Indiër die naar het Westen gestuurd werd door de 'Agarthische Meesters'. Occultist d'Alveydre zou bovendien in staat zijn geweest met deze laatsten contact te leggen dankzij een astrale vliegtechniek!

Een andere belangrijke bron aangaande Agartha is het fameuze reisverslag *Dieren, mensen en goden* (1922) van Ferdinand Ossendowski.

Op de vlucht voor de Russische revolutie begon deze Poolse auteur noodgedwongen een riskante tocht door Mongolië, waar plaatselijk een anticommunistische strijd aan de gang was onder de leiding van de mysterieuze Duitse baron von Ungern-Sternberg.

Onderweg ontmoette Ossendowski Mongoolse lama's die hem onderhielden over het geheimzinnige Agharti, een rijk van uitgestrekte galerijen en spelonken. De glorieuze priester-soeverein van dit onderaardse labyrint was de zogeheten Meester der Wereld, hoeder van

een ontzagwekkende kennis.

In het Tibetaanse Narabanchi klooster vernam Ossendowski verbijsterende bijzonderheden over die Meester der Wereld.

Ossendowski's fantastische verhaal werd later sterk in vraag gesteld door de bekende Zweedse Tibetreiziger Sven Hedin. Hedin vermoedde dat de Poolse vluchteling het idee bij St.-Yves d'Alveydre had gehaald.

CONCENTRISCHE BOLLEN

De ironie wil dat een belangrijke en pas goed buitenmodelse stroming in de Holle-Aardethesis begint bij de academisch gerespecteerde astronoom Edmund Halley (1656-1742), ontdekker van de naar hem genoemde komeet. In een essay van 1692 verdedigde Sir Halley het idee dat de aarde uit vier bewoonde concentrische bollen bestaat, met dunnere korst aan de polen, maar zonder eigenlijke openingen. Het feit dat deze bollen met een zeer gering snelheidsverschil rond hun gemeenschappelijke as draaien, vormde voor Halley de verklaring van het waargenomen 'zwerfen' der magnetische polen aan de buitenste oppervlakte (tot meer dan 1500 mijl van de geografische polen).

Het natuurverschijnsel *aurora borealis* (het feeëriekke noorderlicht) wordt volgens Halley dan veroorzaakt door de weerkaatsing op de aardatmosfeer van aan de polen doorsijpelend binnenlicht (vandaag wordt eerder gedacht aan een regen van kosmische stralen als uitlokker van poollichten).

Halleys theorie werd in 1721 in een eigen geschriftje overgenomen door Cotton Mather, de Puriteinse predikant die een dubieuze rol speelde in de beruchte Salemse heksenjacht.

JOHN SYMMES

In de 19de eeuw was het de Amerikaanse infanterieofficier John Cleves Symmes (1780-1829) die de Holle-Aardetheorie relatief populair begon te maken.

'Veel dingen in de natuur zijn hol,' zo redeneerde hij. *'Beenderen, pitten, vruchten en dieren bijvoorbeeld hebben een holle innerlijke structuur. Waarom de aarde dan niet?'*

Ook Symmes betoogde tijdens honderden bevlogen lezingen dat de aardbol uit vijf concentrische sferen bestaat, maar dan elk bewoond met eigen levensvormen,

zowel op de holronde als de bolronde kromming. Ondernemende reizigers zouden in staat moeten zijn via de enorme poolgaten van zo'n 2000 km diameter, ongehinderd van de ene naar de andere kant te circuleren (voor Symmes bevonden de 'Tien Verloren Stammen van Israël' zich ongetwijfeld op de binnenkant van de buitenste sfeer).

In 1818 deed de halsstarrige kapitein een oproep aan verscheidene staats-hoofden om een expeditie naar de Noordpool op touw te zetten teneinde zijn betwiste theorie te toetsen. De officiële instellingen namen hem helaas niet in ernst.

POOLVISIOENEN

Maar de opzienbarende affaire beïnvloedde vast wel de Amerikaanse novelist Edgar Allan Poe. In zijn ijzingwekkend, onafgewerkt avonturenverhaal *The Narrative of Arthur Gordon Pym of Nantucket* (1838) confronteert Poe zijn hoofdpersonage met de numineuze raadsels van het desolate Zuiden. Aan het (abrupte) slot verdwijnt Pym's kano letterlijk in een gigantische, geruisloze waterval, overschaduwde door een vlucht lijkwitte vogels en finaal door een enorme Sneeuwblanke Gedaante.

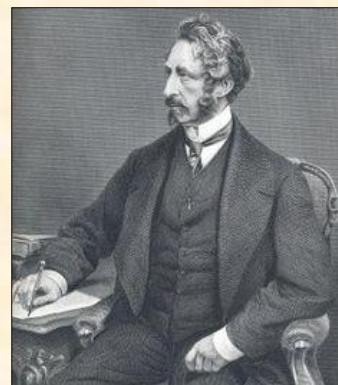
Jules Verne zal in zijn *Sfinks der ijsvelden* (1895) de bemanning van een walvisvaarder de zaak laten oplossen: Arthur Pym werd door de magnetische Zuidpool – een witte rots – verrast, onbarmhartig meegezogen en voor eeuwig vastgeklonken. De metalen delen van zijn kleding en schoenen waren hem noodlottig geworden!

Minder prozaïsch zijn de beschouwingen die de visionaire Amerikaanse auteur H. P. Lovecraft in zijn *At the Mountains of Madness* (1931) aan Poe's tragische held besteedt. Hier schijnt Pym het slachtoffer te zijn geweest van de *Shoggoths*, een oeroud boosaardig reuzenras, dat kennelijk nog altijd verderleeft in kolossale ijsspelonken onder het Antarctische plateau.

Ook de Britse occultist en schrijver Bulwer-Lytton lijkt Symmes' redeneringen te hebben opgevangen. In zijn curieuze roman *The Coming Race* voert Lord Lytton een vergevorderde beschaving op die in het binnenste van de aarde woont. Zij heeft de macht over een vernietigende energie die ze *Vril* noemt en waarmee ze ooit de mensheid aan de oppervlakte hoopt te domineren.

Edward Bulwer-Lytton (1803-1873) was lid van het esoterische genootschap *Societas Rosicruciana in Anglia* en liefhebberde in de alchemie; het is niet ondenkbaar dat zijn *Vril* werkelijk gebaseerd is op een bestaande subatomaire of etherische kracht.

Hoe dan ook, tussen de twee wereldoorlogen verklaarden enkele Duitse fantasten dat er wel degelijk een onderaards superras bestond. Zij stichtten in Berlijn het zogenaamde Vrilgenootschap, dat een onderzoek moest instellen naar

Lyttons duistere Vril-energie. Het zal niemand bevreemden dat zelfs Hitler interesse had voor Lyttons 'Komende Ras'.

DOOPPOTPOLITIEK

Maclellans uitweiding over de wonderlijke reis van ene Olaf Jansen is zeker relevant omdat deze affaire later de aanleiding werd tot de zoveelste paranoïde *coverup*-theorie. Net zoals bij de Ufo's, de Ark van Noach, enzovoort, zou al te substantiële informatie aangaande de Holle Aarde door de Amerikaanse autoriteiten voor het grote publiek worden verzwegen of vertroebeld door desinformatie.

In april 1829 vertrok Olaf Jansen met zijn vader op een vissersboot vanuit Stockholm richting Noordpool. Volgens Jansen bereikten ze op een bepaald ogenblik Symmes' Noordpoolrand en kwamen ongemerkt in een gematigd klimaat terecht, met zicht op een binnenzon en -zee. De twee vissers besloten dan maar op de holronde kant door te varen tot ze aan de zuidelijke poolrand kwamen (!).

De stormgolven en turbulenties die op hun parcours naar de Antarctische buitenkant opstaken, hadden tot gevolg dat Olafs vader verdronk en dat hijzelf op een ijsberg werd geworpen. Gelukkig werd hij even later gered door een toevallig langsvarend schip.

Toen Olaf Jansen het later waagde zijn buitengewoon verhaal aan de Zweedse autoriteiten te vertellen, verdween hij voor 28 jaar in een krankzinnigengesticht. Nadat men hem uiteindelijk had losgelaten, leefde Jansen nog 27 jaren als visser, vooraleer in 1889 naar Amerika te emigreren. Nabij Los Angeles bracht hij zijn laatste levensdagen door.

Olafs twijfelachtige relaas verscheen in 1908 in het boek *The Smoky God* (verwijzend naar de binnenzon); het werd opgetekend door de toenmalige filmpionier en scenarist W.G. Emerson. Tegenwoordig is het geen kleinigheid om dit boek te vinden en de Holle Aarde-adepten hebben hier hun verklaring voor: het werd top-secret verklaard door de Amerikaanse regering. Blijkbaar had de eenvoudige visser Olaf Jansen kennis genomen van geheimen waar het grote publiek nog niet rijp voor is.

ZWAARTEKRACHTCENTRUM

In 1906 verscheen dan *Phantom of the Poles* van William Reed. Reed onderzocht van nabij de logboeken van Noordwestelijke-doorvaartpioniers en poolreizigers als Fridtjof Nansen en Robert Peary. De Noor Nansen zou op zijn schip *Fram* bij de Noordpool getuige zijn geweest van het opkomen van een 'rode zon' op het ogenblik dat onze vertrouwde zon onder de horizon lag.

William Reed kwam tot de conclusie dat al ter hoogte van de 70ste breedtegraad noord- en zuidelijk krommingen begonnen die naar een binnenwereld voerden met eigen zon, zeeën, bergen en wellicht leven. De graduele curve van de aarde maken de enorme poolopeningen nagenoeg onzichtbaar (volgens hedendaagse Holle Aarde-adepten zelfs voor ruimtetuigen), zodat reizigers vaak over de rand zijn gevaren zonder het te beseffen.

In 1913 mengde Marshall B. Gardner zich in het debat met zijn boek *A Journey to the Earth's Interior*. Gardner introduceerde het verschijnsel *zwaartekrachtcentrum*, volgens hem uitgestrekt over de kern van de (unieke) aardschaal, wat toeliet zonder problemen ook op de holronde kant te lopen. Een centrale zon van een 1000 km doorsnede zorgde voor een algemeen subtropisch klimaat. De poolopeningen hebben elk een diameter van 1350 km en volgens Gardner had nog geen enkele expeditie de randen ooit bereikt.

De bekende Amerikaanse skepticus Martin Gardner, recentelijk overleden, schampert in zijn klassiek geworden pamflet *Fads and Fallacies in the Name of Science*:

'De ironie van het noodlot wilde dat, nog geen zes jaar nadat Gardner de kostbare, herziene uitgave van zijn werk publiceerde (1920), Admiraal Richard Byrd in een vliegtuig over de pool vloog. Er was natuurlijk geen opening...'

Hoezo, er was geen opening?

RICHARD BYRD

Op 9 mei 1926 vloog marinecommandant Richard Evelyn Byrd met een *Fokker* eendekker als eerste over de Noordpool, met Floyd Bennett als piloot (een paar dagen later al vloog Amundsen hem met een zeppelin achterna).

Eind november 1929 herhaalde Byrd deze primeur aan de Zuidpool (met Bernt Balcon en twee anderen).

Vier jaar later, tijdens een eenzaam verblijf van vier en een halve maand in een weerstation ten zuiden van de Antarctische Walvisbaai, vond de stoutmoedige poolheld op een haar na de dood door verraderlijk koolmonoxide dat uit zijn lekkend kooktoestel ontsnapte.

In 1946 kreeg Richard Byrd het bevel over 'Operatie Highjump'. Zestig procent van de Antarctische kustlijn werd toen in kaart gebracht en nieuwe eilanden en bergketens ontdekt.

In zijn boek *The Hollow Earth Enigma* citeert Maclellan een paar uittreksels in onvervalste Lovecraftstijl uit een 'geheim dagboek' van Admiraal Byrd (gekregen van *'some fellow Hollow Earth researchers in Australia'*). Hieruit moet blijken dat de poolpionier tijdens een nieuwe Arctische vlucht in februari 1947 niet alleen de Holle Aarde was binnengevlogen, maar er bovendien een blondharig mensenras met vliegende schijven had ontmoet die Engels praatten met een Duits accent! Naar het schijnt werden de betwiste dagboeken na Byrds dood opgeëist door het U.S. Naval Intelligence Bureau in Washington. Het 'blondharig mensenras dat Engels praat met een Duits accent' komen we nóg in de Holle-Aardegeschiedenis tegen, maar dan in een context die andermaal aantoont dat de realiteit vaak ongelooflijker is dan de fictie.

DE PROFEET KORESH

Skepticus Martin Gardner loopt in zijn *In the Name of Science* met onverhopen spot het lijstje af van beruchte pseudo-wetenschappers. Uiteraard krijgt Cyrus Reed Teed bijzondere aandacht. Teed is de man die wellicht de meest zonderlinge theorie heeft bedacht over de structuur van het universum.

In 1869 kreeg deze Amerikaanse kruidentherapeut het visioen van een lief-tallige vrouw die hem aansprak als 'profeet Koresh' en hem de ware aard van onze wereld openbaarde: de mensheid woonde op de binnenkant van een kogelronde luchtbel, opgehangen aan het niets. In het midden van die holte hingen de zon, de maan en de sterren.

Hoe komt het dan dat wij door een sterrenkijker de andere kant van de wereld niet zien? Heel eenvoudig, verklaarde Teed, de atmosfeer is te dicht. Centraal hangt de rondwentelende reële zon, half licht, half donker; de lichtbron die wij dagelijks waarnemen is hier slechts een bedrieglijk schijnbeeld van. En de maan is dan weer een weerkaatsing van de holronde aarde.

Het staat allemaal te lezen in Teeds *Cellular Cosmogony: The Earth a Concave Sphere* (1870). Maar het vaak sibillijns pseudo-wetenschappelijk woordgebruik maakt het boek niet makkelijk te verteren.

Cyrus Teed was sterk overtuigd van zijn gelijk, schrijft Gardner. Hij plaatste zichzelf graag naast miskende astronomen, zoals Galileï. De vrouw uit zijn visioen had hem verteld dat hij een nieuwe Messias zou worden, wat Teed maar al te graag wilde geloven. Maar zijn echtgenote liet hem in de steek en nam hun enig kind mee. De nieuwbakken Messias deed er zijn voordeel mee en begon als rondreizende prediker zijn baarmoederlijke kosmologie uit te dragen.

In 1886 richtte hij het tijdschrift *The Guiding Star* op en werd de leider van de *Koreshan Unity* in Chicago. De gemeenschap zou spoedig duizenden volgelingen aantrekken. Drie op vier waren vrouwen, schrijft Gardner, maar Teed was dan ook een innemende verschijning 'met ogen die gloeiden als brandende kolen'...

In 1890 stichtte Cyrus Teed in Florida de stad Estero en noemde ze 'Het nieuwe Jeruzalem'. Evenals de Hollandse Godsgezant Lou de Palingboer had Teed bij leven voorspeld dat hij nooit zou sterven. Maar ook in dit geval liet de natuur zich niet van de wijs brengen: Teed overleed in 1908 als gevolg van het brutale optreden van een politiemann.

De Koreshgemeenschap bleef nog standhouden tot in de jaren veertig van de vorige eeuw, maar ging dan ten onder aan innerlijk gekibbel.

HOHLWELTLEHRE

Eer het zover was hadden de Koreshanen echter nog een korte tijd gecorrespondeerd met ene Peter Bender, een voormalige Duitse oorlogsvlieger

die het met zijn *Hohlwelttheorie* zelfs klaarspeelde Hitler en zijn naziwetenschappers voor zijn hersenschimmen te winnen. Ook Bender geloofde in een luchtbel-aarde, maar dan gebed in een eindeloos universum van steen! Volgens hem werden de centrale zon en maan periodiek verduisterd door een gasachtige spookatmosfeer, die eclipsen en dag- en nachteffecten veroorzaken.

Hermann Goering, gewezen vliegmakker van Bender, en andere topmannen van de Luftwaffe waren merkwaardig genoeg dadelijk gewonnen voor het idee. Reichsführer-SS Heinrich Himmler zou overigens eerder al agenten naar Tibet hebben gestuurd om Agharta en de Superieure Witte Broederschap op te sporen (de derde Tibetaanse Expeditie van de Duitse bergbeklimmer Ernst Schäffer in 1938-1939).

Een gesprek van Bender met Hitler in diens bunker in Rastenburg had onvermoede gevolgen. Een maand later werd door een groep radio- en radar-specialisten onder toezicht van de Duitse Zeemacht op het Baltische eiland Rügen een experiment met infrarode lichtbundels op touw gezet dat Benders theorie moest bewijzen; meteen zou een middel aangereikt worden om feilloos Britse schepen op te sporen.

'*Ongelooflijk maar waar,*' schrijven Louis Pauwels en Jacques Bergier in hun cultboek *Le Matin des Magiciens*. '*Hoge nazidignitarissen en militaire experts hebben simpelweg ontkend wat vanzelfsprekend is voor een klein kind uit onze beschaafde wereld, te weten dat de aarde een bol is en dat we op de oppervlakte leven.*'

Projectleider Dr. Heinz Fisher ('*The Nazis forced me to do crazy things,*' luidde het later) liet wijselijk zijn technische medewerkers in het onzekere over de werkelijke intentie van de operatie. Uiteraard leverde die totaal niets op en de ongelukkige Bender stierf eind 1944 in een concentratiekamp.

En Heinz Fisher? Die werd na WOII één van de sleutelfiguren in de ontwikkeling van de Amerikaanse waterstofbom...

Terloops vermeld ik hier nog de *Fraternité des Polaires*, een Franse splintergroep van de toenmalige Theosofische Vereniging.

In 1920 had de Italiaan Zaem Bhovita alias Cesar Accomani deze groep gesticht op bevel van een ingewikkeld Orakel, waarvan de werkwijze twaalf jaar vroeger aan een zekere Mario Filli in Rome was doorgegeven door een mysterieuze Vader Julien.

De Polaires, die contact claimden met een 'Grote Witte Loge van de Himalaya', toonden enige gelijkenis met de toenmalige Duitse racistische genootschappen *Thulegesellschaft* en *Germanenorden*. Ook zij waren op zoek naar het legendarische Hyperborea, het vermeende noordelijke vaderland van de Arische mens. Hun archieven werden later door de nazi's in beslag genomen.

UFO'S

Ongeïdentificeerde Vliegende Voorwerpen werden over heel de wereld waargenomen. Volgens Alec Maclellan in het bijzonder in Zuid-Amerika,

Zuid-Afrika, Nieuw-Zeeland en Australië enerzijds en in de Scandinavische landen, Rusland, Spitsbergen en Canada anderzijds. Blijkbaar is er een druk verkeer van en naar de beide aardpolen.

Eén van de eersten die heeft gewezen op een subterrane origine van de on-grijpbare Ufo's is de auteur Brinsley Le Poer Trench, klinkende pseudoniem van de achtste Earl of Clancarty (1911-1995), '*Chairman of the all-party UFO study Group in the House of Lords*'.

In 1956 speculeerde dit adellijk buitenbeentje in een artikel voor *Flying Saucer Review* dat de 'vliegende schotels' weleens voortgestuwd konden worden door een kracht die direct inwerkte op het gravitatieveld van de aarde. Het was niet uitgesloten dat de Magnetische Zuidpool de opladings-bron vormde van die geheimzinnige kracht.

In zijn boek *The Secret of the Ages: Ufo's from inside the Earth* (1974) haalt Le Poer Trench opnieuw Bulwer-Lyttons oude fantasmen van stal en vraagt zich af of een hoogontwikkelde beschaving van subterrane oor-sprong toch niet van plan is in de nabije toekomst de bovenwereld te do-mineren.

RAY PALMER

In 1945 had Raymond A. Palmer, omstreden re-dacteur van het Amerikaanse science-fictionblad *Amazing Stories*, al de delirante verhalen opge-nomen van *psychic* Richard Shaver over onder andere telepathische contacten met Agartha en de Meester der Wereld.

In april 1970 publiceerde Palmer in het door hem opgerichte *Flying Saucers* een binnengewaaide foto die Brinsley Le Poer Trench en de meeste Holle Aarde-adepten in vervoering ging brengen.

Het betrof de meest geslaagde opname uit een reeks van drie ongewone poolkiekjes die in 1967-'68 vanuit de ruimte wer-den geschoten door weersatellieten.

De ondertussen in het milieu beroemd geworden foto van de kunstmaan ESSA-3 toont een pal bovenzicht van de noordelijke hemisfeer, met een kogelronde centrale uitholling onder een uigeklaarde hemel (of althans een pekwarte cirkelvormige uitsparing in de Noordelijke IJzsee).

Het aanstekelijk enthousiaste commentaar van uitgever Palmer droeg er-toe bij dat veel Holle-Aardeverdedigers hiermee afdoende het bestaan van gigantische poolopeningen bewezen achtten (ook voor Le Poer Trench was dit '*a major piece of evidence*'). Terwijl sceptici schouderophalend wezen op de honderdduizenden andere shots van de poolstreken waarop niets bij-zonders te zien was.

Toch blijft het onduidelijk wat die ene intrigerende foto precies te beteke-nen heeft; de mensen van ESSA ontkenden bij navraag dat hier sprake was van trucage.

Ook Apollo 16 schijnt tijdens diens maanvlucht in april 1972 onderweg een foto te hebben gemaakt van een sneeuwvrije, cirkelvormige zone aan de

aardse Noordpool. De betwiste opname zou pas drie jaar later door de NASA Photographic Library vrijgegeven zijn en is al een poosje te bekijken op internet (zie referenties). Het feit dat het allemaal zo lang heeft geduurd voor de foto doorgeschoven werd naar het grote publiek, is uiteraard koren op de molen van de doofpot-theoretici.

ATOOMDUIKBOOT

Dit zijn de feiten.

Op 6 april 1909 bereikte de Amerikaanse marineofficier Robert E. Peary met Matthey Henson en vier Eskimo's na een heroïsche sledetocht over drijvende ijsplakken als eerste de 90° N.B., t.t.z. de geografische Noordpool.

Op 14 december 1911 volgde de Noor Roald Amundsen hem in de onsterfelijkheid door met vier tochtgenoten als eerste de geografische Zuidpool te bereiken (de Brit Robert Scott en de zijnen kwamen even later ook aan bij de 90° Z.B., maar tijdens haar terugkeer verloor de hele ploeg onder navrante omstandigheden het leven).

Van Richard Byrd weten we al dat hij in mei 1926 als eerste met een eendekker over de Noordpool en drie jaar later over de Zuidpool vloog.

Sindsdien heeft men 'daarboven' en 'daaronder' niet stilgezeten. Van belang is bijvoorbeeld nog de prestatie van de atoomduikboot *Nautilus*, die in 1960 als eerste onder de Noordelijke IJszee voer. En in 1968-'69 leidde de Brit Wally Herbert met succes een *Trans-Arctic-Expedition* dwars erover.

Ondertussen zijn er op Antarctica al meer dan vijftig wetenschappelijke en technische bases gestationeerd: geologen, natuurkundigen, meteorologen en andere vaklui verblijven er soms maandenlang voor hun onderzoek. Overigens werd de omtrek van het vasteland onder de kilometerdikke Antarctische ijskap al een poosje volledig in kaart gebracht.

Slotvraag.

Zijn alle bovengenoemde poolpioniers en -vorsers betrokken in een samenzwering om ons iets belangrijks te verzwijgen aangaande (de toegang tot) een Holle Aarde?

Aan ieder de vrijheid om dit ingekleed autoriteitsargument te aanvaarden of te verwerpen.

Wellicht is het ook wijs rekening te houden met het volgende. Horen wij niet met vaste regelmaat op het radio- of televisiejournaal de aanhef:

'In tegenstelling tot wat wetenschappers altijd hebben gedacht... ?

Referenties:

Alec Maclellan, *The Hollow Earth Enigma*. Souvenir Press, London, 1999.

Louis Pauwels, Jacques Bergier, *Le Matin des Magiciens*. Gallimard, Paris 1960.

Martin Gardner, *Fads & Fallacies in the Name of Science*. Dover Publications, 1957.

Nigel Pennick, *The Subterranean Kingdom*. Turnstone Press Limited, 1981.
Thayer Willis, *Beroemde poolexpedities*. Lekturama, Rotterdam, 1972.
Mike Jay & Joscelyn Godwin, *Op zoek naar een oertaal*. Bres 189.
http://www.berzinarchives.com/web/en/archives/advanced/kalachakra/shambhala/mistaken_foreign_myths_shambhala.html
www.abovetopsecret.com/forum/thread451532/pg1